

PROGRAMĂ PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE BACALAUREAT – 2009 BISERICA REFORMATĂ

STUDII BIBLICE/VECHIUL TESTAMENT ȘI NOUL TESTAMENT

I. STATUTUL DISCIPLINEI

În cadrul examenului de Bacalaureat 2009, **STUDII BIBLICE/VECHIUL TESTAMENT ȘI NOUL TESTAMENT**, materia claselor a IX-a și a X-a, are un statut de disciplină de specialitate pentru elevii liceelor teologice, profil teologic și poate fi susținută la **proba E** la alegere cu disciplina *STUDII BIBLICE /ISTORIA BISERICII REFORMATE*, materia claselor a XI-a și a XII-a.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

1. Definirea conceptelor specifice al limbajului biblic;
2. Utilizarea adecvată a termenilor limbajul biblic;
3. Susținerea cu argumente biblice a unui concept religios dat;
4. Interpretarea unei text biblic pe baza unei structuri de idei dat;
5. Redactarea unei compoziții, pe baza unui plan de idei, în care să se evidențieze caracteristicile și interferențele fundamentale ale conținutului textului biblic dat, și să motiveze în compoziție accepțiunile sale, conform cerințelor formulate.

III. CONȚINUTURI

A. STUDII BIBLICE DIN VECHIUL TESTAMENT

1. Primele istorisiri

- Facerea lumii (Geneza 1–2,4a.)
- Primul om în grădina Eden (Gen. 2,4b+25)
- Căderea în păcat și alungarea din Paradis (Gen.cap.3)
- Cain și Abel (Gen.4,1-16)
- Istoria lui Noe (Gen.6,5–9,17)
- Turnul din Babel (Geneza 11,1–9.)

2. Istoria patriarhilor

- Chemarea lui Avraam; Avraam și Sara în Egipt (Gen.12,1-20)
- Legământul (Gen. cap.15)
- Agar și Ismael (Gen. cap.16)
- Reînnoirea legământului, circumcizia, prevestirea nașterii lui Isaac (Gen. cap. 17)
- Vizita Domnului la Avraam, mijlocirea lui Avraam pentru Sodoma (Gen.cap. 18)
- Nimicirea Sodomei și Gomorei, salvarea lui Lot (Gen. 19, 1-29)
- Nașterea lui Isaac, izgonirea lui Agar și Ismael (Gen. 21,1-21)
- Jerftirea lui Isaac (Gen. 22,1-19)
- Căsătoria lui Isaac cu Rebeca, nașterea lui Iacov și Esau (Gen.cap.24 și Gen. 25,19-26)

- Vinderea dreptului de întâi-născut. Înșelăciunea și fuga lui Iacov. Visul și jurământul lui Iacov (Gen. 25,27-34 și Gen. 27,1-28,22)
- Iacov la Laban, soțiile și copiii lui (Gen. 29,1-30,24)
- Întoarcerea acasă a lui Iacov și lupta lui la valea Iabocului (Gen. 32, 2-32)
- Copilăria, visele și ajungerea în Egipt a lui Iosif (Gen.cap.37)
- Iosif în casa lui Potifar și în închisoare (Gen. 39,1 – 40,23)
- Iosif explică visele faraonului și devine supraveghetor al Egiptului (Gen.cap.41)
- Primul drum în Egipt al fraților lui Iosif (Gen.cap. 42)
- Al doilea drum, Iacov se mută în Egipt (Gen. 43,1 – 46,7; 47,1-6; 50,20)

3. Fapta slobozitoare a lui Dumnezeu

- Captivitatea și nașterea lui Moise (Exod 1,1 – 2,10)
- Tinerețea, fuga din Egipt și căsătoria lui Moise (Exod 2,11-25)
- Chemarea lui Moise (Exod 3,1 – 4,17)
- Așezarea Paștilor și pedeapsa a zecea (Exod cap. 12)
- Trecerea Mării Roșii (Exod cap. 14)

4. Migrarea în deșert și ocuparea pământului făgăduinței

- Mana și prepelițele, apa din stâncă (Exod cap. 16 și 17, 1-7)
- Israel la Sinai și Decalogul (Exod 19,1 – 20,21)
- Vițelul de aur (Exod cap. 32)
- Cercetarea Ierihonului. Rahav și spionii. Ocuparea Ierihonului (Iosua capitolele 2 și 6)

5. Perioada judecătorilor

- Debora și Barac (Judecători cap. 4)
- Ghideon (Judecători capitolele 6–7)
- Samson (Judecători capitolele 13–16)
- Rut (Rut capitolele 1-4)

6. Perioada regilor

- Nașterea și chemarea lui Samuil(1 și 3)
- Israeliții cer un rege. Regele Saul (capitolele 8–10)
- Dumnezeu îl alege pe David. David în curtea lui Saul (16.)
- David și Goliat (1Samuil cap.17)
- Ionatan și David (18-20.)
- Păcatul și ispășirea lui David (1Samuil capitolele 11–12.)
- Revolta lui Absalom (1Samuil 15,1 – 19,5)
- Judecata înțeleaptă a lui Solomon (1 Regi 3, 16-28)
- Ilie. Văduva din Sarepta (1 Regi 17,1-24)
- Ilie pe muntele Carmel (1 Regi 18,20-46)
- Via lui Nabot (1 Regi cap. 21)
- Răpirea lui Ilie la cer și Elisei, proroc după Ilie (2 Regi 2,1-14)
- Înmulțirea untdelemnului și fiul Sunamitei (2 Regi 4,1-37)
- Vindecarea lui Naaman (2 Regi cap. 5)

7. Profeții

- Daniel și cei trei tovarăși ai săi în slujba lui Nebucadnețar (Daniel cap. 1)
- Daniel explică primul vis al lui Nebucadnețar (Daniel cap. 2)

- Cuptorul arzând (Daniel cap. 3)
- Al doilea vis, boala și vindecarea lui Nebucadnețar (Daniel cap. 4)
- Ospățul lui Belșatar (Daniel cap. 5)
- Daniel în groapa leilor (Daniel cap. 6)
- Profetul Iona (Iona capitolele 1-4)

B. STUDII BIBLICE DIN NOUL TESTAMENT

1. Nașterea lui Ioan Botezătorul și a lui Iisus

- Vizita îngerului Gabriel la Zaharia și la Maria. Maria la Elisabeta. Nașterea lui Ioan Botezătorul (Luca cap. 1)
- Nașterea lui Isus după Luca: recensământul, păstorii, circumcizia lui Isus, Simion și Ana (Luca 2,1–40)
- Nașterea lui Isus după Matei: Visul lui Iosif, magii, fuga în Egipt, uciderea pruncilor, întoarcerea acasă (Matei 1,18 – 2,23)
- Iisus la vârsta de 12 ani (Luca 2,41–52)

2. Pregătirea lui Iisus

- Predica lui Ioan Botezătorul la Iordan. Botezarea lui Iisus (Matei cap.3)
- Ispitirea lui Iisus (Matei 4,1–11)

3. Chemarea ucenicilor și primul semn

- Iisus își cheamă primii ucenici: Petru, Andrei, Iacov și Ioan (Matei 4,18–25)
- Chemarea lui Filip și Natanael (Ioan 1,43-51)
- Primul semn făcut de Isus: Nunta din Cana (Ioan 2,1-11)

4. Isus în Galileea și Iudea

- Nicodim (Ioan 3, 1-21)
- Samariteanca (Ioan 4,1-41)
- Vindecarea paralticului (Marcu 2,1-12)
- Spicele de grâu și sabbatul (Marcu 2, 23-28)
- Omul cu mâna uscată (Marcu 3,1-6)
- Macarismele (Matei 5,3-12)
- Femeia păcătoasă unge picioarele lui Isus (Luca 7,36-50)
- Fiica lui Iair și femeia cu hemoragie (Luca 8,40-56)
- Moartea lui Ioan Botezătorul (Marcu 6,14-29)
- Înmulțirea pâinilor (Ioan 6,1-15)
- Schimbarea la față a lui Isus (Matei 17,1-13)
- Tânărul bogat (Marcu 10,17-31)

5. Parabolele lui Iisus

- Pilda semănătorului și explicația parabolei (Matei 13,1-23)
- Pilda neghinei și explicația parabolei (Matei 13,24-30 și 36-43)
- Pilda samariteanului milostiv (Luca 10,25-37)
- Pilda fiului rățacitor (Luca 15,11-32)
- Pilda talanților (Matei 25,13-30)

6. În drum spre Ierusalim

- Învierea lui Lazăr (Ioan 11,1-45)
- Orbul Bartimeu (Marcu 10,46-52)

- Zacheu (Luca 19,1-10)
- Intrarea în Ierusalim (Luca 19,28-40)
- Curățirea templului (Matei 21,12-17)
- Judecata de apoi (Matei 25,31-46)

7. Suferințele, moartea și învierea lui Isus

- Isus spală picioarele ucenicilor (Ioan 13,1-20)
- Vânzarea lui Isus. Cina cea de taină. Cina Domnului (Matei 26,14-29)
- Înștiințarea lui Petru. Rugăciunea de pe munte. Arestarea lui Isus și tăgăduirea lui Petru (Luca 22, 31-62)
- Isus condamnat de sinedriu (Matei 26,57-68)
- Isus în fața lui Pilat. Isus sau Baraba. Biciuire și condamnare (Ioan 18,28 – 19,16)
- În drum spre Golgota: Simon din Cirene (Matei 27,31-36)
- Rugăciunea lui Isus pe cruce. Pocăința tâlharului răstignit (Luca 23,32-43)
- Moartea lui Isus. Sutașul (Marcu 15,33-39)
- Îngroparea lui Isus și păzirea mormântului (Matei 27,57-66)
- Învierea lui Isus. Întâlnirea cu Maria și cu ucenicii (Ioan 20,1-23)
- Ucenicii din Emmaus (Luca 24,13-35)
- Isus se arată la marea Tiberiadei. Dialogul cu Petru (Ioan 21,1-19)
- Porunca botezului (Matei 28,16-20)

8. Nașterea comunității creștine

- Înălțarea (Fapte 1,1–14.)
- Alegerea lui Matia (Fapte 1,15–26)
- Pogorârea Sfântului Duh și formarea Bisericii (Fapte cap. 2.)
- Vindecarea ologului din naștere (Fapte 3,1-10)
- Filip și etiopianul (Fapte 8,26-40)
- Isus se arată lui Saul (Fapte 9,1-22)

C. Citate biblice

Se cere cunoașterea aprofundată a următoarelor citate biblice:

Vechiul Testament

Gen.1,27; Gen. 3,15; Gen. 4,6–7; Gen. 4,10; Gen. 22,2; Gen. 32,27–28; Gen.50,20; Exod. 3,14; Iosua 2, 11b; Iosua 6,16b; Iosua 6,26; Judec. 6,22b; Judec. 6,32; Judec. 14,14; Rut 1,16b–17; 1Sam. 3,10; 1Sam. 8,5; 1Sam. 10,11b; 2Sam. 12,7a; 2Sam. 12,11–12; 1Regi 18, 21; 2Regi 2,14; 2Regi 5,17; Dan. 1,7; Dan. 3,17–18; Dan. 6,27–28; Iona 3,2; Isaia 7, 14; Isaia 9, 6; Isaia 11, 1–2.

Noul Testament

Matei 1,22–23; Mat. 2,5–6; Mat. 3,17; Mat. 4,4; Mat. 4,7; Mat. 4,10; Mat. 5, 3–12; Luca 1,28; Luca 2,14; Luca 2,29–30; Ioan 1,14; Luca 2,49; Ioan 1,46; Ioan 2,11; Ioan. 3,8; Ioan 3,16; Ioan 4,24; Marcu 2,27–28; Luca 8,48; Marcu 6,23; Jn. 6,7; Mat. 17,4; Marcu 10,21b; Mat. 13,23; Mat. 13,30; Luca 10,27; Luca 10,29; Luca 15,21; Luca 15,31; Mat. 25,29; Ioan 11,43; Marcu 10,47b; Luca 19,10; Luca 19,38; Luca 19,40; Mat. 21,13; Mat. 25,40; Ioan 13,8b; Mat. 26,23; Luca 22,31–32; Luca 22,46; Luca 22,48; Luca 22,58; Luca 22,61–62; Mat. 26,63–64; Ioan 18,36; Ioan 19,5b; Luca 23,34; Luca 23,43; Ioan 19,27; Marcu 15,39; Ioan 20,29; Ioan 21,15; Mat. 28,18–20; Fapte 1,11; Fapte 2,42; Fapte 3,6; Fapte 8,36b–37; Fapte 9,4.

NOTĂ:

Toate subiectele sunt elaborate în concordanță cu programa școlară, fără a reflecta în mod special viziunea unui manual anume.

STUDII BIBLICE /STORIA BISERICII REFORMATE

I. STATUTUL DISCIPLINEI

În cadrul examenului de Bacalaureat 2009, **STUDII BIBLICE/ISTORIA BISERICII REFORMATE**, materia claselor a XI-a și a XII-a, are un statut de disciplină de specialitate pentru elevii liceelor teologice, profil teologic și poate fi susținută la **proba E** la alegere cu disciplina *STUDII BIBLICE/VECHIUL TESTAMENT ȘI NOUL TESTAMENT*, materia claselor a IX-a și a X-a.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

1. Definirea de termeni, noțiuni, concepte folosite în istoria Bisericii ;
2. Utilizarea adecvată, și explicarea termenilor specifici istoriei Bisericii în contexte complexe;
3. Caracterizarea unui eveniment, un proces istoric sau o instituție în complexitatea lui, dintr-o epocă dată;
4. Interpretarea consecințele istorice a unui eveniment, a unui proces istoric, sau a unei instituții, pe baza unei structuri de idei date;
5. Redactarea unei compoziții-sinteză, pe baza unui plan de idei, în care să se evidențieze caracteristicile și interferențele fundamentale în epocă a evenimentului, sau personajului istoric dat;
6. Utilizarea cunoștințelor asimilate în evaluarea evenimentelor și documentelor istorice, ținând cont totodată de realitatea în care se găsește astăzi confesiunea și comunitatea din care face parte, definind și posibilitățile de dezvoltare ale acestora în viitor;
7. Asumarea responsabilități pentru relațiile sale cu semenii, cu comunitatea și societatea, ținând cont de determinarea lui istorică.

III. CONȚINUTURI

1. Viața primilor creștini. Viața și slujirea apostolului Pavel

2. Creștinătatea din sfârșitul secolului I. până la Constantin cel Mare

Creștinismul ca religie de stat; Erezii și secte; Origene; Monahismul; Misiunea; Sinoadele ecumenice

3. Biserica celor două imperii romane

Schisma; Iconoclastul; Deosebiri dogmatice

4. Epoca cruciadelor

Regatul latin din Ierusalim; Richard Inimă de Leu; Schimbarea tendinței cruciadelor

5. Albigenții

Motivele nașterii sectelor secolelor XI–XIII.; Valdezii, albigenții;

6. Jan Hus și John Wyclif

Husiții; Evenimente premergătoare papalității din Avignon;

7. Papalitatea din Avignon

Papalitatea dublă și triplă

8. Influența renașterii și a umanismului asupra Bisericii

Antecedentele directe ale Reformei; Devotio moderna; Antropocentricitatea Renașterii și a umanismului; Activitatea lui; Erasmus din Rotterdam; Activitatea lui Thomas Morus

9. Viața și activitatea lui Martin Luther

Reformă; Indulgențele; Viața lui Martin Luther; 31 octombrie 1517. Cele 95 de teze

“Stau aici, nu pot face altfel, Dumnezeu să mă ajute!” ;

10. Viața și activitatea lui Huldrych Zwingli

Slujirea la Maria Einsiedeln; „Școala de profeți”; Hotărârile adunării imperiale din Speyer și împrejurările morții lui Zwingli

11. Viața și activitatea lui Jean Calvin

Cuvântarea „Filozofia creștină” la deschiderea anului universitar în Paris și consecințele INSTITUTIO RELIGIONIS CHRISTIANAE; Însemnătatea în activitatea reformatorului a primei perioade geneveză, celei petrecute la Straßburg și celei de a doua din Geneva;

12. Creștinătatea maghiară din năvălirea tătarilor până la tragedia din Mohács

Prezentările învățăturilor Reformei în Ungaria; Primii reformatori maghiari: Dévai Bíró Mátyás, Ozorai Imre, Szegedi Kis István;

13. Epoca Izabellei și a lui Ioan Sigismund

Reforma luterană și elvețiană; Despărțirea Bisericilor Reformei;

14. Contrareforma în Europa

Contrareforma; Inchiziția; Întemeierea și funcționarea ordinului iezuiților; Sinodul din Trento, Index librorum prohibitorum

15. Biserica Reformată în secolul al XVII-lea

Bocskai István, Bethlen Gábor; Rákóczy György I.;

16. Bisericile Angliei

Anglicanii, puritanii, presbiterienii, baptiștii; Restaurația; Reformații scoțieni;

17. Protestantismul nord-american

Emigrări. Pilgrim Fathers; Coloniștii și Biserica; Libertatea americană a religiei: Pennsylvania;

18. „Marea decădere a Transilvaniei” și ultimele zile ale Principatului Transilvan

Rákóczy György II.; Lupte interne în Biserica Reformată; Apafi Mihály, ultimul principe transilvan; Independența principatului; Concepții teologice noi: cartesianismul, cocceianismul

19. Luptele pentru libertate ale kuruților

Perioada care a urmat moartea lui Apafi; Intrarea Habsburgilor în Transilvania; Transilvania își pierde independența; Izbucnirea luptei pentru libertate

20. Epoca lui Leopold I., Carol III. și a Mariei Tereza

Diploma Leopoldinum, Carolina Resolutio; Contrareformă în Ungaria cu asistență imperială; Războaiele de succesiune; Prejudiciile pricinuite protestanților

21. Iosif II.

Absolutismul iluminist; Regele „cu pălărie”; Ordinul Toleranței (Ungaria și Transilvania) Efectul și punerea în practică a Ordinului Toleranței; Alte ordine; Căderea și moartea lui Iosif II.

22. Curente teologice în creștinism

Iluminismul; Mișcări de deșteptare sufletească în Europa (la scoțieni, germani, olandezi)

23. Bisericile noastre protestante în secolele XIX–XX.

Curente teologice: liberalismul, raționalismul, romantica; Formarea mișcărilor ecumenice: 1948 – Consiliul Ecumenic al Bisericilor;

NOTĂ:

Toate subiectele sunt elaborate în concordanță cu programa școlară, fără a reflecta în mod special viziunea unui manual anume.

